

# Viisas sääntely ja kansallisen varautumisen resilienssi

FT, HTL Harriet Lonka, Laurea ammattikorkeakoulu

IRWIN-Akatemiahanke

NAF:n Suomen osaston kevätkokous 19.5.2021



# Esittelyni

- HTL Julkisjohtaminen: Strategiat työvälineenä turvallisuusasioiden hallinnassa, Vaasan yliopisto 2012
- FT Lainsäädäntötutkimus: Valtioneuvoston turvallisuusstrategiatyö lainsäädännön muokkaajana, Itä-Suomen yliopisto 2016
- Konsultti, liiketoimintajohtaja, tutkija, tutkijatohtori, TKI-asiantuntija
- Akatemia-hanke IRWIN 2021-2023
- Viimeaikaisia hankkeita: Huoltovarmuuskeskuksen arviointi 2021, Kansallisen turvallisuuden vaikutusten arviointi (VNTEAS) 2020, Lainsäädännön arviointineuvoston toiminnan vaikuttavuuden arviointi (VNTEAS) 2019



# Viisas sääntely vastauksena kompleksisen toimintaympäristön haasteisiin

- Kompleksisessa tietämysyhteiskunnassa perinteinen komenna-valvo sääntely ei ole toimiva väline, vaan sääntelyä ja sääntelymekanismeja on kehitettävä jatkuvassa vuorovaikutuksessa yhteiskunnan eri osapuolten kanssa.
- Viisaan sääntelyn teorian kulmakiviä ovat vuorovaikutteisuus, yhteiskunnan tarpeiden kokonaisvaltainen huomioiminen ja sidosryhmien aktiivinen kuunteleminen.
- Viisaan sääntelyn ideaalimallissa sääntelytaakka kustannuksineen ja toteutusvastuineen jakautuu tasapuolisesti yksityisen ja julkisen sektorin toimijoiden kesken.



# Kansallinen varautuminen ja strategiatyö

- Kompleksisessa toimintaympäristössä kansallinen varautuminen ei ole enää yksittäisten toimijoiden tai viranomaisten vastuulla vaan sen tulokset syntyvät monimutkaisten vuorovaikutusketjujen ja verkostotoiminnan kautta (vrt. huoltovarmuus).
- Suomessa kansallisen varautumisen kokonaisuutta on 2000-luvun alkuvuosista lähtien pyritty koordinoimaan valtioneuvoston turvallisuusstrategiatyöllä.
- Kokonaisturvallisuuden käsite on pääosin korvannut kokonaismaanpuolustuksen käsitteen.
- Haasteina turvallisuuden omistajuus, hallinnon yhteistyö, osaaminen, tiedonhallinta.



# Varautumisen sääntelyn muotoutuminen

- Kun varautumisen toimintaympäristö on entistä kompleksisempi, täytyy myös kokonaisuutta ohjaavan sääntelyn muotoutua uudella tavalla.
- Valtioneuvoston turvallisuusstrategiatyöllä on ollut jossain määrin vaikutusta lainsäädännön muotoutumiseen.
- Itsenäiset ministeriöt tekevät kuitenkin hyvin 'omansa näköistä' lainsäädäntöä. Niinpä myös varautumisen huomioiminen eri hallinnonalojen lainsäädännössä vaihtelee. (Lonka 2016)



# Episteeminen hallinta ja lainvalmistelun kaleidoskooppi

- Episteemisen hallinnan konstruktio auttaa osaltaan ymmärtämään lainvalmistelun verkostoa, jossa havaittu ja jaettu ymmärrys toimintaympäristön todellisuudesta, tämän todellisuuden tunnetuista lainalaisuuksista ja toisaalta eri toimijoiden rooleista ja tehtävistä sekä kokonaisuuden taustalla vaikuttavista arvoarvostelmista lopulta muovaavat lopputulosta myös varautumisen sääntelyssä (vrt. Alasuutari ja Qadir 2014).
- Näkökulma on erityisen hyödyllinen, kun pyritään ymmärtämään kansallisen varautumisen sääntelyn mahdollisia kehityssuuntia poikkihallinnollisen, ilmiöpohjaisen säädösvalmistelun noustessa yhä keskeisemmäksi.



# Resilienssi ja varautuminen

- Resilienssi kuvastaa turvallisuushallinnan tarkasteluissa tyypillisesti yhteiskunnan kykyä säilyttää toimintakykynsä ja kehittyä huolimatta kriiseille tai häiriötekijöille altistumisesta.
- Valtion, yhteiskunnan ja yksilöiden resilienssin edistäminen voidaan tästä määrittelystä johtuen nähdä keskeisenä osana varautumista. (Hyvönen ym. 2019)
- Informaatioresilienssin käsite kiinnittää huomion hallinnan keskinäisriippuvuuden ulottuvuuksiin informaation leviämisen ja tulkintojen kannalta toimijoiden välisissä verkostoissa (Rantamäki ja Jalonen/IRWIN-hanke 2021).
- Informaatioresilienssin näkökulma on erityisen hyödyllinen tarkasteltaessa kansallisen varautumisen säädösprosessia tietoperustaisena toimintana (Lonka ym. 2020).



# Viisas sääntely ja resilienssi: Varautumisesta valmiuteen





# Kiitos!

harriet.lonka@laurea.fi    [www.Irwinproject.fi](http://www.Irwinproject.fi)



# Lähteitä

- Alasuutari, P. & Qadir, A. 2014. Epistemic governance: an approach to the politics of policy-making, *European Journal of Cultural and Political Sociology*, 1:1, 67-84.
- Hyvönen, A-E., Juntunen, T., Mikkola, H., Käpylä, J., Gustafsberg, H., Nyman, M., Rättilä, T., Virta, S., Liljeroos, J. 2019. *Kokonaisresilienssi ja turvallisuus: tasot, prosessit ja arviointi*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 17/2019.
- Lonka, H. 2016. *Valtioneuvoston turvallisuusstrategiatyö lainsäädännön muokkaajana*. Dissertations in Social Sciences and Business Studies No 129. University of Eastern Finland.
- Lonka H., Laitinen K., Huhtinen A., Wähä S., Paasonen, J. ja Keinänen, A. 2020. *Kansallisen turvallisuuden vaikutusten arviointi*. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2020:28.

